

ב"ה

ג ל י ד נ ר ת ל ע י ד ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ר ע
ע ר ו כ י ם ב י ד י נ ח מ ה ל י ב ו כ י ן
ס נ ת ה ס ת י ם - ע ש ר ה
י ו ״ ל ע ״ י ת ר ר ה ו ה ש כ ל ה ל מ ב ג ג ר י ם ו ל נ ע ר
ה ס ת ד ר ו ת נ ט י מ ז ר ח י ב א מ ר י ק ה

נח (תשי"ג)

ח"א - ב

ל פ ר ק נ ו ז ה ע י י ן ג ם ג ל י ו ן נ ח ת ט י ן ו נ ח ת ט י ן ב .

- א. שאלה כללית. בפסוקים א' - ט' מסכם ר' יצחק עראמה בספרו עקדת יצחק: וכל זה השתדלות וחריצות, מחוייב לכל בעל דעת לפקח על צרכיו, כי בזה יעורר עצמו אל קבלת שפע ההישרה בהם מפאת מעלה, כי האדם הנואס מהדברים - לא יפקד ולא יזכר.
- 1. הסבר את המלים המסומנות בקו.
- 2. מה הם הפרטים בפרקנו שמהם למד בעל העקדה דברי מוסר אלה?

ג. שאלות סגנון:

- 1. בבטויים שונים מתארת התורה את תהליך ההתייבשות בהדרגתו. העתק את הבטויים האלה כסדרם:
ככה : 1) ג... ו' חסרו המים מעל הארץ...
2) י"א :

בכמה שלבים מתואר תהליך זה?

והשוה לשאלה זו גליון נח תש"ה 5א.

2. השוה:

ד' י"א: בשנת שש מאות שנה להי' נח בחדש... כיום הזה נבקעו...
ח' י"ג: ויהי באחת ושש מאות שנה - בראשון באחד לחודש חרבו המים מעל הארץ.

כמה מן המפרשים מקשים: מפני מה לא באמר גם בסוף המבול "להי' נח" כמו שנאמר בתחילתו? מצא תשובה לשאלתם!

3. י"ג... בראשון באחד לחודש חרבו המים מעל הארץ ויסר נח את מכה התיבה וירא והנה חרבו פני האדמה.

זנא להפוך

ב"ה

ג ל י ד נ ר ת ל ע י ד ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ר ע
ע ר ו כ י ם ב י ד י נ ח מ ה ל י ב ו כ י ן
ס נ ת ה ס ת י ם - ע ש ר ה
י ו ״ ל ע ״ י ת ר ר ה ו ה ש כ ל ה ל מ ב ג ג ר י ם ו ל נ ע ר
ה ס ת ד ר ו ת נ ט י מ ז ר ח י ב א מ ר י ק ה

לך (תשי"ג)

י"ב א - ג

ע י י ן ג ם ג ל י ו ן ל ך ל ך ת ט ״ ג ה ע ו ס ק א ף ה ו א ב פ ס ו ק י ם א ל ה .

א. שאלה כללית

בעל עקדת יצחק מקשה לפסוקים ראשונים של פרקנו: הספק הראשון הנופל בפרשתנו הוא הזרות הנפלא המביע מספור "ויאמר ה' אל אברם... ואעסך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך... מבלי שתקדים ספור זכריות ומעשים טובים ממנו, ראויים שתשרה עליו שכנת, להבטיחו בכל הגדולות האלה.

1א. מהי תשובת הרמב"ן לשאלה זו?

רמב"ן י"א כ"ח ד"ה על פני תרח עד "ואני מבאר אותו" וכן הלאה מן "והענין הזה המקובל נמצא גם כן בספר קדמוני" עד "זהו ליכו בכל ארץ כנען".
י"ב ב" ד"ה והיה ברכה החל מן "והנה זאת הפרשה לא בארה..."

2. מהי דעת הרמב"ן על נט כבשן האש?

3. התוכל לענות לשאלת בעל העקדה תשובה אחרת?

ב. א. "לין לך"

תנחומא לטו ד': ר' לוי בר חמא אמר: אמר לוי הקבה יו': לא נסיון הראשון ולא נסיון האחרון אינלי מנטה אותך אלא ב"לך לך": "לין לך מאוצן" וכן (פ' כ"ב א') "לין לך אל ארץ המדינה".

לפסוק זה עיני קאסטרן בספרו "מאדם עד נח" ע' 63: בחלקו הראשון של הפסוק מביא הכתוב ספור הדברים בצורה אובייקטיבית. עוד לא היה נח יכול להכיר בברור את המצב... בחלקו השני מציין הכתוב את ההסתכלות הסובייקטיבית של נח במה שספר כבר בצורה אובייקטיבית למעלה, בחלק הראשון של הפסוק.

התבונן בלשון הפסוק והסבר את צדקת פירושו.

ג. שאלות ודיוקים ברש"י

- 1. א ד"ה ויעבר אלוקים רוח: רוח תנחומין והנחה עברה לפניו. מה ראה רש"י להוציא אלה "רוח" כאן ממשמעותה הרגילה?
- 2. " על הארץ: על עסקי הארץ מה ראה רש"י להוציא המלים ממשמעותן?
- 3. ז " עד יבושת המים: פשוטו כמשמעו, אבל מדרש אגדה: מוכן היה העורב לשליחות אחרת בעצירת גשמים בימי אליהו שג' (מלכים א' י"ז) "והעורבים מביאים לו לחם ובשר".

xx (א) הסבר מהו הרעיון הכלול במדרש זה?
 xx (ב) מקובלנו מפרשי רש"י: אין רש"י מוסיף לפירושו של מקרא "אבל מדרש אגדה...". אלא אם כן לא נחה דעתו בפירושו הראשון ע"פ פשוטו. - הסבר, מדוע לא הסתפק רש"י כאן בפשוטו של מלים "עד יבושת המים" ומה הצריכו להוסיף את זכרי האגדה, ועיין גם גליון נח תש"ט ג.
 בראשית תש"י א2 (ג)

ד. כ' ויבן נח מזבח ויקח מכל בהמה הטהורה... ויעל עולות במזבח. ע' רמב"ן ויקרא א' ט' ד"ה זיחוח החל מן "והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות" עד "מדעת השוטים".

הסבר לטעם מה מביא הרמב"ן שם את קרבן נח ומה רצה להוכיח בצורתו. הסאלות המסומנות X קטות והמסומנות AA קטות ביותר. יבחר כל לומד בטאלות המתאימות לדרגת ידיעותו. השובות לשלח לנחמה ליבוביץ ירושלים, קרית משה.

פרופ' יצחק הינמן בספרו דרכי האגדה 66 מעיר: חוקרי תקופתנו הוכיחו "כי המקרא משתמש ב"מלים מדריכות" כדי להבליט את היחס שבין ספורי "המקרא או בין חלקיהם... אבל רבותינו הרחיבו לכת בהדבחה מאנס" המדע... הדגישו את שריון הכסויים, כדי לקטור אלה באלה את המקומות "המדברים במעשים ובתוצאותיהם... חוטים כאלה טור חז"ל אף בין "עובדים" של "הספוריה או של הסבע) למצוות, ואף בין מצוות למצוות".

ועיין גם Buber-Rosenzweig: Die Schrift u. ihre Verdeutschung, Seite 228

וכן עיין גליון תולדות תש"ס טאלה ד.
 ובחורד " נישב תש"ח טאלה א2.

- 1. הסבר, מהו הקטר בין שני המקומות שרצו חז"ל להבליט, לפרק כ"ב?
- 2. מה הם עוד סמנים לסוניים המקשרים את פסוקינו (א-ג) לפרק כ"ב?

ג. א מאריך ומולדתך ומבית אבין הכתב והקבלה: כל הליכה תנועה והתרחקות ממה שממנו למה שאליו, בין תנועה גשמית ממקום שבו למקום שאליו, בין תנועה רוחנית, כל התרחקות ממחשבות עסק אשר בו אל, התעסקות ועיון מחשבתי אל מה שלפנינו, ואופני התרחקות אלה הפוכים הם בעליניהם. כל התרחקות מקומי הולכת מדרגה שלפניו למאוחר ממנו... אלנה ההתרחקות המחשבתית הולכת מאחור לפניו, מן הרחוקים אל הקרובים יותר אליו... מהי הפליאה הסגנונית שבפסוקנו שאומה בא ליטב ומהו היטוב?

ד. ב. והיה ברכה:

תרגום אונקלוס: ותהא מברך. רש"י ד"ה והיה ברכה עד "את אשר תחפץ". ספורנו ד"ה והיה ברכה

- 1. מה קשה להם בבטוי זה?
- 2. הידועים לך עוד צרופי לשון כאלה במקרא?
- 3. כמה טובה ספורנו מן המפרשים האחרים ומה הצריכו להוסיף "והיה לי ברכה"?

עצת טובה: למדין חברת נער מתקדמת: לטבת לך לך למד עם חברתך בקטר לפרקנו: ומב"ט בלכור עכו"ם פרק א.